

Conferința Științifică Națională “Regionalizare și Politici Regionale”, Târgu-Jiu, 25-27 Octombrie 2013, România
Regionalizare și Politici Regionale
Coord: Dumitru-Catalin ROGOJANU
ISBN: 978-973-166-373-9; e-ISBN: 978-973-166-477-4

**Evolution Of The Regional
Development Policy In Europe.
Romania’ Integration In The European
Territorial Cooperation And Regional
Development**
**[Evoluția Politicii de Dezvoltare
Regională în Europa. Integrarea
României în politica de cooperare
teritorială europeană și de dezvoltare
regională]**

Florin Lucian PÎRVU

pp. 197-216

©2014 The Authors & LUMEN Publishing House.

Selection, peer review and publishing under the responsibility of the conference organizers.

How to cite: Pîrvu, F. L. (2014). Evolution of the Regional Development Policy in Europe. Romania’ integration in the European Territorial Cooperation and regional development [Evoluția Politicii de Dezvoltare Regională în Europa. Integrarea României în politica de cooperare teritorială europeană și de dezvoltare regională]. In Rogojanu, D. C. (coord.), Regionalizare și politici regionale (pp.197-216). Iasi, Romania: Editura LUMEN.

Evolution of the Regional Development Policy in Europe. Romania' integration in the European Territorial Cooperation and regional development.¹

[Evoluția Politicii de Dezvoltare Regională în Europa. Integrarea
României în politica de cooperare teritorială europeană și de
dezvoltare regională]

Florin Lucian PÎRVU²

Abstract

The main purpose of this article is to bring more light on the concept of territorial cooperation, based on analysis of the concept of international cooperation between states, like a fundamental principle of international law, and to demonstrate the important role of the regional development policy in strengthening the "European construction" and especially the harmonization of relations between EU states. Article also seeks the implementation and evolution of these European policies in Romania, and how much our country is involved in attracting European funds.

Keywords: *European Territorial Cooperation, Cohesion Policy, Regional Development Policy, European Structural Funds, European Union*

¹ Această lucrare a fost posibilă prin sprijinul financiar oferit prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, cofinanțat prin Fondul Social European, în cadrul proiectului POSDRU/107/1.5/S/76841, cu titlul „Studii doctorale moderne: internaționalizare și interdisciplinaritate”.

² Ph.D. Candidate, ”Babeș-Bolyai” University of Cluj-Napoca, Faculty of History and Philosophy, Doctoral School: International Relations and Security Studies, email pirvulucian@yahoo.com, 0745.014.518

1. Concepțutul de Cooperare Internațională între state ca și principii fundamentale al Dreptului Internațional.

Procesul de constituire și de consolidare a statelor naționale în Europa a luat sfârșit în perioada următoare primului război mondial. În general, harta actuală a Europei se suprapune hărții naționalităților, chiar dacă nu perfect și chiar dacă mai există focare de tensiune, asigurând astfel stabilitatea necesară și mult dorită. La nivel mondial, anii '60 au fost anii de avânt maxim în formarea noilor state independente, în procesul de colonizare. Uneori în paralel cu aceste mișcări, alteori în contratimp, s-a manifestat și celălalt proces, cel de cooperare între state, de afirmare și instituționalizare a solidarității dintre ele. Odată cu apariția pe scena internațională a unei noi categorii de subiecte, organizațiile internaționale interguvernamentale, s-a născut principala formă instituționalizată cu caracter de permanență, care să răspundă nevoii de solidaritate a statelor la nivel internațional.

Principiile fundamentale ale dreptului internațional public formează temelia întregului sistem de norme și instituții ale dreptului internațional contemporan, toate statele fiind obligate să acționeze în sfera vieții internaționale, pe baza respectării stricte a principiilor fundamentale. Acestea formează un sistem organic bine încheiat de reguli de conduită care reclamă din partea fiecărui stat respectarea lor în ansamblu. Încălcarea unuia dintre aceste principii duce la violarea tuturor celorlalte, generând prejudicii păcii și cooperării internaționale (Mihăilă, 2000).

Astfel, principiul cooperării internaționale a devenit un principiu fundamental al Dreptului Internațional de dată recentă, consacrat după cel de-al Doilea Război Mondial. Imperativele economice și politice ale cooperării statelor în vederea asigurării păcii și securității internaționale, creșterii bunăstării popoarelor, dezvoltării culturii, protecției mediului etc. au fost premisele consacării juridice a acestui principiu. Spre deosebire de alte principii fundamentale, principiul cooperării internaționale este relativ nou. Reglementarea formală a acestuia debutează odată cu semnarea Cartei O.N.U., care prevede printre scopurile Națiunilor Unite „realizarea cooperării internaționale în rezolvarea problemelor internaționale cu caracter economic, social sau umanitar (...)”³. Principiul a fost dezvoltat în Declarația asupra principiilor dreptului internațional privind relațiile prietenești și cooperarea dintre state, conform Cartei Națiunilor Unite, potrivit căreia ”statele, oricare ar fi deosebirile existente între sistemele lor politice, economice și sociale, au obligația de a coopera unele cu altele în diversele domenii ale relațiilor internaționale, pentru a menține pacea și securitatea internațională și a favoriza progresul și stabilitatea economică internațională, precum și bunăstarea generală a națiunilor (...)”.

Este evident, diversele comunități internaționale apărute au un grad extern variat de solidaritate. Cele de la nivel universal au gradul cel mai redus, datorită varietății extreme a statelor participante, despărțite de un întreg sistem de valori, de

³ Carta Națiunilor Unite a fost semnată la San Francisco la 26 iunie 1945, la încheierea Conferinței Națiunilor Unite pentru Organizația Internațională și a intrat în vigoare la 24 octombrie 1945)

concepții, de ideologie, de tradiții, religie, limbă etc. Comunitățile internaționale mai reduse au însă un grad mai ridicat de coeziune, cu toate că și aici există mari variații. Ele se formează în general având la bază criterii extrem de diverse cum ar fi valorile politice și democratice comune (Consiliul European, Organizația Tratatului Atlanticului de Nord),(Diaconu, 1995), la care se adaugă o dorință de integrare, inițial economică, apoi extinsă (Uniunea Europeană), valorile religioase (Organizația Conferinței Islamice), limba și valorile culturale (Francofonia), legăturile politice tradiționale derivând dintr-o organizare politică anterioară comună (Commonwealth-ul, Comunitatea Statelor Independente), ideologia comunistă (fostele Organizația Tratatului de la Varșovia și Consiliul Economic de Ajutor Reciproc), criterii politice, etc.

Unele dintre aceste comunități beneficiază de proximitatea geografică a membrilor lor (la nivel regional european avem: Uniunea Europeană, Consiliul European, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa), altele sunt însă întinse peste mai multe continente (Commonwealth-ul, Francofonia).

Oricum, realitățile contemporane impun constatarea că globalizarea și mondializarea multora dintre probleme ca și a soluțiilor acestora, impun creșterea solidarității la nivel internațional, atât universal cât și regional. Se poate distinge în acest sens, o colaborare internațională la nivel universal (Organizația Națiunilor Unite), cât și colaborări la nivel regional și subregional, prin politicile implementate în spațiul UE(Politica de Dezvoltare Regională, Cooperarea Teritorială, sau Politicile Sectoriale), acestea devenind cele mai noi și fructuoase modele de cooperare europeană și ocupă un loc deosebit de important între preocupările Uniunii Europene, în ceea ce privește cooperarea între statele membre, având ca scop coeziunea economico-socială.

2. Politica de dezvoltare regională, elemente generale : cadrul general, principii, obiective.

În prezent, Uniunea Europeană are 27 de state membre care reprezintă o comunitate și o piață internă de 493 de milioane de cetățeni (http://ec.europa.eu/regional_policy/policy/why/index_ro.html), ceea ce provoacă cu atât mai multe disparități economice și sociale între aceste state și cele 268 regiuni ale lor. O regiune din patru înregistrează un PIB (produs interior brut) pe cap de locuitor sub 75% din media înregistrată în Uniunea Europeană. Aceste disparități pot fi cuantificate prin utilizarea indicatorilor macroeconomici (cum ar fi de exemplu PIB total sau PIB pe locuitor) adaptați la nivel regional. Abaterile indicatorilor regionali de la media pe țară precum și diferențele privind valoarea indicatorilor pe plan interregional cuantifică, alături de gradul de dezvoltare economică a tuturor regiunilor, și amploarea divergențelor regionale. În același scop sunt calculate decalajele între venituri și nivelul productivității muncii, diferențele privind gradul de antrenare și structura ocupării forței de muncă (Tsoukalis,1993), disparitățile în

disponibilitatea și accesibilitatea resurselor naturale și culturale, asimetriile de densitate ale infrastructurii (*Molle*, 1990),etc.

În prezența unor divergențe regionale flagrante și cronice, principala preocupare a autorităților este de adoptare a unei strategii regionale pe termen lung menite să creeze, să direcționeze și să aloce resursele în scopul eliminării respectivelor decalaje regionale. Caracterul cronic al problemelor cu care se confruntă dezvoltarea regională le face ușor de identificat dar presupune consumarea unor eforturi masive și a unui interval mare de timp pentru a putea fi remediate (*Robson*,1987). În aceste condiții devine evidentă necesitatea intervenției statului în scopul atenuării/eliminării disparităților regionale, prin intermediul unei politici regionale.

Astfel, o politică regională efectivă a fost elaborată, pe baza articolului 235 din Tratatul de la Roma abia începând cu 1972-1975.(*Efremov*, 2011) Elementul care a adus în centrul preocupărilor comunitare problema dezvoltării regionale l-a reprezentat aderarea Angliei, Irlandei și Danemarcei. Irlanda și Danemarca erau țări care se confruntau cu serioase probleme legate de regiuni rurale slab dezvoltate, ceea ce a condus la adoptarea Directivei privind regiunile defavorizate (care prevedea măsuri de susținere a zonelor montane, a celor puțin populate și a regiunilor cu nivel redus de dezvoltare). La rândul său, Anglia se confrunta cu un alt fenomen, cel al restructurărilor industriale din regiunile miniere și din sectorul siderurgic. Restructurărilor industriale generau efecte negative vizibile și în alte țări: Franța (reg. Lorraine), sudul Belgiei, Germania (reg. Rhur). Acesta a fost elementul care contribuit din plin la instituirea Fondului European de Dezvoltare Regională (FEDER) care va începe să funcționeze efectiv din 1975 și care va folosi, în primii ani, ca principale instrumente pentru susținerea programelor de dezvoltare regională, promovarea inovării și dezvoltarea infrastructurii regiunilor care beneficiau de finanțarea FEDER. Din acel moment ia naștere în mod efectiv o politică regională, având o dublă semnificație: pe de o parte, ca o componentă a ajutorului financiar comunitar, menit să completeze eforturile naționale în vederea corectării inegalităților regionale și, pe de altă parte, ca o componentă a unui mecanism de transfer financiar net dinspre anumite țări ale Comunității, în special Germania, către altele.(*Cristureanu, Miron, Drăgan, Dobrot, Păun*, 2000)

Politica de dezvoltare regională (<http://ec.europa.eu>, *Comisia Europeană*) reprezintă un ansamblu de măsuri adoptate la nivel comunitar, destinate sprijinirii regiunilor slab dezvoltate, având ca obiectiv crearea sau restabilirea unui echilibru relativ în activitățile economice, nivelul de trai, repartiția populației. (*Pușcaș, Ivan*, 2004) Politică regională a U.E exprimă în primul rând solidaritatea dintre statele membre. Concepută ca o politică a solidarității la nivel european, politica regională se bazează în principal pe solidaritate financiară, adică pe redistribuirea unei părți din bugetul comunitar realizat prin contribuția statelor membre către regiunile și grupurile sociale mai puțin prospere, aproximativ o treime din bugetul UE fiind alocat acestui segment.(*Pascal*, 2004).Transpunerea în practica economico-socială a politicii regionale se realizează cu ajutorul planificării regionale, care conduce la

activarea instrumentelor politicii regionale și la organizarea obiectivelor și mijloacelor acesteia pe o perioadă determinată în viitor.

Concretizarea activității de planificare regională se regăsește în planurile/programele de dezvoltare regională sub aspect economico-social la nivel național și la nivel regional.

Politica de dezvoltare regională reprezintă ansamblul de măsuri pe care autoritățile guvernamentale centrale le iau în favoarea dezvoltării socio-economice a regiunilor defavorizate. Principiul enunțat se regăsește la nivelul țărilor membre, dar și al Uniunii Europene în ansamblu, prin politica pe care o dezvoltă la nivel comunitar. Comunitatea Europeană consideră că politica regională trebuie să se realizeze la nivel european din patru considerente:

În primul rând, Uniunea Europeană consideră că eficiența politicilor regionale ale statelor membre poate fi îmbunătățită, prin concentrarea fondurilor disponibile acolo unde acestea sunt necesare, adică la nivelul celor mai defavorizate regiuni ale Europei;

În al doilea rând, Uniunea Europeană îndeplinește și un rol de coordonare (aceasta poate coordona politicile regionale ale statelor membre pentru a preveni concurența "exterioară" excesivă între țările europene în privința investițiilor străine, destinate proiectelor de dezvoltare. De asemenea, este necesară și o coordonare a politicilor proprii în domeniu ale Uniunii);

În al treilea rând, este utilizat argumentul "interesului comun" pentru asigurarea unității sociale în interiorul Uniunii, considerându-se inacceptabilă existența unor dezechilibre majore, în ceea ce privește nivelul șomajului sau al veniturilor;

În al patrulea rând, cea mai importantă justificare pentru o politică regională unitară la nivelul Uniunii Europene este "argumentul dinamic", care afirmă că dezechilibrele regionale pot constitui o barieră majoră în calea adâncirii integrării

2.1 Obiectivele politicii de dezvoltare regională

Obiectivele de bază ale politicii de dezvoltare regională sunt următoarele: promovarea progresului economic și social într-un mod echilibrat și posibil de realizat prin întărirea coeziunii economice și sociale; dezvoltarea și ajustarea structurală a regiunilor cu întâzieri în dezvoltare; reconversia regiunilor grav afectate de declinul industrial; dezvoltarea zonelor rurale. Aceste obiective își propun să redistribuie forța de muncă din agricultura clasică spre îndeletniciri specifice zone-lor rurale (agroturismul, microindustria artizanală); dezvoltarea și ajustarea structurală a regiunilor ce au o densitate a populației extrem de redusă (sub 8 locuitori/km); solidaritatea între regiunile prospere și cele mai puțin prospere din zonele aflate în declin; diminuarea dezechilibrelor regionale existente, cu accent pe stimularea dezvoltării echilibrate și pe revitalizarea zonelor defavorizate; preîntâmpinarea producerii de noi dezechilibre.

2.2 Principiile de bază ale politicii de dezvoltare regională

Importanța problemelor legate de situațiile de decalaj, complexitatea procesului de controlare a politicilor adoptate, precum și volumul de resurse aflate în exploatare fac necesară stabilirea unor principii de bază pe care să se sprijine politica regională a UE. Aceste principii sunt următoarele:

- Concentrarea efortului financiar asupra celor mai grave probleme.
- Parteneriatul sau cooperarea între Comisie, statele membre și alte autorități sau organisme, inclusiv parteneri economici și sociali.
- Planificarea - programarea acțiunilor pe o perioadă de trei sau șase ani.
- Cofinanțarea - contribuția financiară a diferiților actori implicați în realizarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională.
- Sprijinul comunitar – supliment pentru cheltuielile structurale ale statelor membre. Aceasta înseamnă că acest tip de cheltuială trebuie menținută de fiecare stat cel puțin la nivelul înregistrat în perioada anterioară programată.

3. Fondurile structurale.

În 2005 Consiliul European a ajuns la un compromis cu privire la bugetul pentru perioada 2007-2013. Politica de coeziune a dispus de un buget de 347,410 miliarde de euro (http://ec.europa.eu/regional_policy/policy/history/index_ro.htm) (prețuri curente). Pe 16 mai 2006 Consiliul, Parlamentul și Comisia au semnat acordul privind bugetul pentru perioada 2007-2013. La data de 1 august 2006 a intrat în vigoare regulamentele privind fondurile structurale pentru perioada 2007-2013. Pe 6 octombrie 2006 Consiliul a adoptat „orientările strategice comunitare în materie de coeziune”, care definesc principiile și prioritățile pentru perioada 2007-2013. Cea mai importantă schimbare în raport cu perioada 2000-2006, o reprezintă faptul că obiectivele 1,2,3 și cele 4 instrumente comunitare (INTERREG III, Leader+, Equal și Urban II), au fost reorganizate în doar trei obiective (*Constantin, 2007*): **convergență, competitivitate regională și ocuparea forței de muncă, cooperare teritorială europeană**. În cadrul celor 3 mari obiective ale Politicii de Coeziune a Uniunii Europene, stabilite pentru perioada 2007-2013 (*Convergența, competitivitate regională și ocuparea forței de muncă, cooperare teritorială europeană*), **obiectivul cooperare teritorială europeană** vizează consolidarea cooperării la nivelurile transfrontalier, transnațional și inter-regional. Acționează și completarea celorlalte două obiective, întrucât regiunile eligibile sunt aceleași ca pentru convergență sau competitivitate regională și ocuparea forței de muncă. Vizează promovarea unor soluții comune pentru autoritățile din diferite țări, în domeniile dezvoltării urbane, rurale și de coastă, dezvoltarea relațiilor economice și inter-relaționarea întreprinderilor mici și mijlocii. Cooperare este axată pe cercetare, dezvoltare, societatea informației, mediu, prevenirea riscurilor și gestionarea integrată a apei.

Pentru cooperarea transfrontalieră: sunt eligibile regiunile de nivel NUTS 3⁴, de-a lungul tuturor frontierelor terestre interne și a anumitor frontiere terestre externe, de-a lungul frontierelor maritime separate de o distanță maximă de 150 km. (lista acestor regiuni este publicată în decizia Comisiei din 31 octombrie 2006, *Regulamentul general: articolele 3 – 7 (*) Decizia 2006/769/CE a Comisiei Europene*). Programele de cooperare transfrontalieră finanțează proiecte de accesibilitate (transport și tehnologia Informației), mediu și prevenirea riscurilor, dezvoltarea economică și socială și acțiuni „people to people”. Sunt finanțate proiecte de investiții și proiecte soft între cel puțin doi beneficiari de pe o parte și alta a graniței, cu mențiunea ca pentru programele la granițele externe trebuie să existe cel puțin un beneficiar dintr-un stat membru și dintr-un stat ne-membru.

Pentru cooperarea transnațională: toate regiunile sunt eligibile, dar, în înțelegere cu statele membre, Comisia a identificat treisprezece zone de cooperare (aceste zone sunt definite în decizia din 31 octombrie 2006). Cooperarea transnațională are ca obiectiv principal finanțarea de acțiuni și dezvoltarea de rețele care să ducă la dezvoltare teritorială integrată într-un anumit spațiu geografic (Sud Estul Europei), în domenii precum: inovația, mediul, accesibilitatea și dezvoltarea urbana. Sunt finanțate proiecte pilot și proiecte soft între minim trei parteneri din minim două state eligibile în program, din care minim un stat membru.

Pentru cooperare inter-regională, inter-relaționare și schimbare de experiență, sunt eligibile toate regiunile UE. Cooperarea inter-regională reprezintă cooperarea între autoritățile publice (autorități regionale sau locale, dar nu exclusiv) pe probleme de interes comun, prin transferul de experiență și bune practici între regiunile Uniunii Europene (în cadrul programului INTERREG IVC), precum și prin constituirea de rețele între orașele UE (în cadrul Programului URBACT II). Deși proiectele de cooperare interregională sunt de natură soft (studii, schimb de experiență), valoarea adăugată a cooperării interregionale constă în valorificarea cunoștințelor astfel dobândite în pregătirea unor proiecte de investiții în cadrul obiectivului Convergență.

Pentru programarea 2007-2013 există trei instrumente financiare cunoscute ca Fonduri structurale, respectiv: **Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR)**, **Fondul Social European (FSE)**, **Fondul de Coeziune (FC)** și două acțiuni complementare, respectiv: **Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (FEADR)** și **Fondul European pentru Pescuit (FEP)**.

⁴ Nomenclatura Unităților Teritoriale pentru Statistică; NUTS reprezintă denumirea în franceză a Nomenclatorului Unităților Teritoriale pentru Statistică, utilizate de UE cu scopuri statistice. Ele au fost create de către *Oficiul European de Statistică (Eurostat)*, pentru a oferi uniformitate în statisticile regionale europene și sunt folosite, printre altele, la redistribuire regională a fondurilor structurale ale UE. În 1988 au fost aprobate în legislația UE, dar nu au fost utilizate până în 2003, când au intrat pe deplin în funcție în regulamentul Parlamentului European. Funcționarea instrumentelor de solidaritate la nivel regional se face conform sistemului NUTS al Uniunii Europene, ultima dată amendat în luna mai 2003. Conform acestuia, regiunile UE se împart, în funcție de populația lor, în trei categorii NUTS: NUTS 1 – cu o populație între 3 000 000 – 7 000 000 de locuitori; NUTS 2 – cu o populație între 800 000 – 3 000 000 de locuitori; NUTS 3 – cu o populație între 150 000 – 800 000 de locuitori.

Fondurile structurale sunt diferite fata de cele pre-aderare. În primul rand, responsabilitatea pentru managementul lor revine 100% autoritatilor române, Comisia asigurand doar controlul ex-post. Printre principalele diferente față de fondurile de pre-aderare se numără alocare pe programe multianuale de 7 ani. Spre deosebire de fondurile de pre-aderare, Fondurile Structurale si de Coeziune (FSC) nu finanțează proiecte individuale ci programe de dezvoltare multianuale trasate împreună de regiuni, State Membre si Comisie, pe baza orientării propuse de Comisie pentru întreaga Uniune Europeană. Alocarea lor se face pe baza principiului programării ce implică diagnosticarea situației existente, formularea unei strategii multianuale integrate și coerente și definirea de obiective concrete care să fie atinse.

3.1 Resursele financiare

Resursele financiare disponibile se ridicau la suma de 308,041 miliarde de euro (exprimate în prețurile din 2004) iar repartizarea pe obiective era:

- 81,5% pentru obiectivul convergență;
- 16% pentru obiectivul competitivitate regională și ocuparea forței de muncă;
- 2,5% pentru obiectivul cooperare transfrontalieră europeană.

În articolul 21 al Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului din 11 iulie 2006 sunt prevăzute resursele pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană. Astfel, resursele globale pentru acest obiectiv se ridică la 2.52% din resursele alocate, și anume un total de 7 750 081 461 EUR, și sunt repartizate între diferitele sale componente.

Repartizarea resurselor între diferitele componente ale obiectivului cooperare teritorială europeană:

- 73,86% (și anume 5 576 358 149 EUR) pentru finanțarea cooperării transfrontaliere,
- 20,95% (și anume 1 581 720 322 EUR) pentru finanțarea cooperării transnaționale
- 5,19% (și anume 392 002 991 EUR) pentru finanțarea cooperării interregionale, a rețelilor de cooperare și a schimbului de experiență

Ca și criteriu de calculare a distribuțiilor indicative pe fiecare stat membru s-a utilizat populația eligibilă.

Contribuția din FEDR la programele transfrontaliere și de bazin maritim în temeiul instrumentului privind politica europeană de vecinătate și parteneriat și programele transfrontaliere în temeiul instrumentului privind ajutorul de preaderare, (*Conform Regulamentului (CE) nr 1085/2006 al Consiliului European*), se ridică la 813 966 000 EUR, în urma indicațiilor fiecăruia dintre statele membre în cauză, din care se deduc alocațiile acestora. Contribuția din FEDR nu face obiectul unei redistribuiri între statele membre în cauză.

Contribuția din FEDR la fiecare program transfrontalier și de bazin maritim se acordă numai dacă contribuția dintr-un astfel de instrument este cel puțin egală cu contribuția din FEDR. Cu toate acestea, echivalența respectivă include o sumă maximă de 465 690 000 EUR în temeiul instrumentului privind politica europeană de vecinătate și parteneriatul și 243 782 000 EUR în temeiul instrumentului privind ajutorul de preaderare.

În 2008 și în 2009, contribuția anuală din FEDR menționată pentru care nu s-a prezentat Comisiei nici un program operațional până la data de 30 iunie în temeiul componentelor transfrontaliere și de bazin maritim se pune la dispoziția statului membru în cauză pentru finanțarea cooperării transfrontaliere, inclusiv cooperarea la frontierele externe.

În cazul în care la 30 iunie 2010 anumite programe operaționale în temeiul componentelor transfrontaliere și de bazin maritim ale instrumentelor nu au fost prezentate Comisiei, toată contribuția din FEDR pentru restul anilor până în 2013 s-a pus la dispoziția statului membru în cauză pentru finanțarea cooperării transfrontaliere, inclusiv cooperarea la frontierele externe.

În cazul în care, în urma adoptării de către Comisie, programele transfrontaliere și de bazin maritim trebuie întrerupte, deoarece: (a) țara parteneră nu semnează acordul de finanțare înainte anulului care urmează adoptării programului sau (b) programul nu se poate aplica din cauza dificultăților survenite în relațiile dintre țările participante, contribuția din FEDR care corespunde tranșelor anuale neangajate se pune încă la dispoziția statului membru în cauză, la cererea statului respectiv, pentru finanțarea cooperării transfrontaliere, inclusiv cooperarea la frontierele externe.

Articolul 21 din Regulamentul (CE) nr. 1080/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iulie 2006 determină condițiile speciale de finanțare, după cum urmează:

În cadrul cooperării transfrontaliere, FEDR poate finanța, în cazuri justificate în mod corespunzător și în limita a 20% din valoarea contribuției sale la programul operațional în cauză, cheltuielile suportate pentru punerea în aplicare a unor operații sau segmente de operații în zone de nivel NUTS 3 care se suprapun cu zonele eligibile pentru acest program. În situații excepționale, convenite de către Comisie și statele membre, această flexibilitate poate fi extinsă la zone de nivel NUTS 2.

În cadrul cooperării transnaționale, FEDR poate finanța, în cazuri justificate în mod corespunzător și în limita a 20% din valoarea contribuției sale la programul operațional în cauză, cheltuieli suportate de parteneri situați în afara zonei care participă la operațiuni, atunci când aceste cheltuieli sunt în beneficiul regiunilor situate pe teritoriul reglementat de obiectivul cooperare.

În cadrul cooperării transfrontaliere, transnaționale și interregionale, FEDR poate finanța, în limita a 10% din valoarea contribuției sale la programul operațional în cauză, cheltuieli suportate pentru punerea în aplicare a unor operațiuni sau

segmente de operațiuni pe teritoriul unei țări situate în afara Comunității Europene, cu condiția ca ele să aducă beneficii regiunilor Comunității.

4. Implementarea Programelor de Cooperare Teritorială în România

În România, politica de dezvoltare regională început să se contureze odată cu funcționarea programului Phare, în 1996. Doi ani mai târziu, în 1998, a fost stabilit cadrul legal de dezvoltare a acesteia, prin Legea 151/1998, care stabilește obiectivele politicii naționale în domeniu, instituțiile implicate, competențele și instrumentele specifice promovării politicii de dezvoltare regională. Aceasta este completată de o serie de alte legi, ordonanțe și hotărâri de guvern, prin care sunt create sau reglementate mecanismele de implementare a politicii regionale. Capitolul de negociere aferent (capitolul 21) a fost deschis în 2002 și stabilește criteriile ce trebuiau îndeplinite de România în perspectiva aderării la UE și a eligibilității pentru *FS* și *Fondul de Coeziune*, respectiv *acquis-ul comunitar* și modalitățile de implementare. Spre deosebire de alte capitole de negociere, *acquis-ul* de dezvoltare regională nu definește modul în care trebuie create structurile specifice de implementare a cerințelor comunitare ci doar menționează care sunt acestea și lasă acest lucru în sarcina României. Astfel, deși *acquis-ul comunitar* nu trebuie transpus, România trebuie să creeze un cadru legislativ corespunzător, care să permită implementarea prevederilor specifice domeniului. Dacă documentul de bază al dezvoltării politicii regionale naționale conform standardelor și cerințelor comunitare este *Documentul de poziție* pentru capitolul 21, acesta este completat de *Parteneriatul pentru Aderare* – semnat în 1998 și actualizat ultima dată în 2003, în urma desprinderii României și Bulgariei de celelalte țări candidate ale Europei Centrale și de Est (*Este vorba de Ungaria, Polonia, Cehia, Slovenia, Slovacia, Estonia, Letonia și Lituania*), ce au aderat în 2004, spre deosebire de 2007-data stabilită pentru România, și de *Foia de parcurs pentru România* (și Bulgaria) – elaborată în același context.

În cadrul Consiliului European de la Bruxelles din 16 -17 decembrie 2004 are loc încheierea negocierilor de aderare ale României și Bulgariei la UE. Tratatul de aderare ale acestor 2 state au fost semnate la 25 aprilie 2005.

Pe măsură ce regiunile Europei s-au confruntat cu noi provocări de-a lungul timpului, politica a trebuit să se adapteze noilor cerințe. Pe un fundal de schimbări radicale la nivel european, ca urmare a extinderii și a globalizării tot mai mare, a preocupărilor cu privire la aprovizionarea energetică, scăderea demografică, schimbarea climatică, și ulterior, recesiunea globală, politica a evoluat în mai multe etape, reprezentând un element important în confruntarea cu aceste noi realități.

Dat fiind că politica de dezvoltare regională reprezintă un ansamblu de măsuri guvernamentale ce au drept scop sprijinirea creșterii economice și îmbunătățirea condițiilor de viață, prin valorificarea eficientă a potențialului regional și local, obiectivele sale principale au în vedere:

- diminuarea dezechilibrelor regionale existente, cu accent pe stimularea dezvoltării echilibrate și pe revitalizarea zonelor defavorizate (cu dezvoltare întârziată), și prevenirea creării de noi dezechilibre;
- pregătirea cadrului instituțional pentru a răspunde criteriilor de integrare în structurile UE și de acces la FS și de coeziune;
- integrarea politicilor sectoriale la nivel regional și stimularea cooperării interregionale (interne și internaționale) în vederea dezvoltării economice și sociale durabile.

Aceste obiective sunt realizate în practică prin adoptarea de măsuri și strategii, finanțarea de proiecte și prin diverse programe, toate acestea însă fiind dezvoltate pe baza unui set de principii ce stau la baza elaborării și aplicării lor, după cum urmează:

- *principiul descentralizării* procesului de luare a deciziei, prin trecerea de la nivelul central/guvernamental la cel regional;
- *principiul parteneriatului*, prin crearea și promovarea de parteneriate între toți actorii implicați în domeniul dezvoltării regionale;
- *principiul planificării*, în vederea atingerii obiectivelor stabilite;
- *principiul co-finanțării*, adică obligativitatea contribuției financiare a diverșilor actori implicați în realizarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională.

Aceste principii naționale nu exclud și nu sunt contradictorii principiilor ce stau la baza funcționării politicii structurale la nivel comunitar, adică: principiul programării, principiul parteneriatului, principiul adiționalității și principiul monitorizării, controlului și evaluării; dimpotrivă, ele subliniază direcționarea politicii naționale înspre pregătirea accesului la instrumentele financiare ale politicii comunitare de dezvoltare regională.

Unitatea de implementare a politicii de dezvoltare regională la nivel teritorial este reprezentată de regiunea de dezvoltare, o astfel de regiune fiind constituită prin asocierea benevolă a unor județe vecine, fără a fi o unitate administrativ teritorială și fără a avea personalitate juridică. Au fost astfel constituite următoarele 8 regiuni de dezvoltare (*Politica de Dezvoltare Regională, Seria Monografii-Politici Europene, versiune actualizată*, 2003):

Regiunea de dezvoltare	Județe componente
Nord –Est	Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava, Vaslui
Sud-Est	Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea, Vrancea
Sud Muntenia	Argeș, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova, Teleorman
Sud-Vest Oltenia	Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt, Vâlcea
Vest	Arad, Caraș-Severin, Hunedoara, Timiș
Nord-Vest	Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu-Mare, Sălaj
Centru	Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș, Sibiu
București-Ilfov	Municipiul București, Ilfov

Sursa: Document de poziție pentru România, Capitolul 21

Aceste regiuni de dezvoltare (de convergență) sunt constituite pe baza sistemului existent la nivel comunitar, adică al sistemului de clasificare al unităților teritoriale NUTS. Conform acestuia, ele sunt regiuni de nivel NUTS II (adică au o populație de până în 2,8 milioane locuitori).

Devenind membră a Uniunii Europene abia în 2007, România are pentru prima dată posibilitatea de a beneficia de fondurile comunitare din cadrul politicii de coeziune.

Integrarea României la Uniunea Europeană trebuie interpretată ca fiind un proces care contribuie la dezvoltarea economică, țara noastră beneficiind ca și celelalte state membre de ajutor financiar prin Instrumentele Structurale. În contextul actual al României, în care încă se mai confruntă cu probele structurale destul de serioase, este nevoie de strategii care să aibă obiectiv prioritizarea și urmărirea politicilor de dezvoltare națională.

Accesul la Fondurile Structurale și de Coeziune dă posibilitatea României să dezvolte echilibrat regiunile rămase în urmă, să modernizeze infrastructura de transport și mediu, să sprijine dezvoltarea rurală, să creeze noi oportunități de ocupare a forței de muncă, mai ales în mediul rural, să promoveze politici sociale care să ducă la creșterea standardului de viață. România are nevoie de programele structurale, atât pentru a recupera decalajul existent față de celelalte state membre, mult mai dezvoltate, cât și pentru o dezvoltare durabilă.

Participarea României în cadrul programelor de Cooperare Teritorială Europeană 2007 – 2013 se clasifică astfel:

- **Cooperare transfrontalieră**
- **Cooperare transnațională**
- **Cooperare Interregională**

Specificul programelor de Cooperare Teritorială Europeană 2007 – 2013 presupune cooperarea regiunilor din România cu:

- regiuni din statele vecine (cooperare transfrontalieră)
- regiuni dintr-un anumit spațiu geografic (cooperare transnațională)
- regiuni din orice stat membru al UE (cooperare Interregională), prin intermediul unor proiecte gestionate și administrate în comun de partenerii din statele participante

MDRT (*Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului*) gestionează toate cele 11 programe de cooperare teritorială la care participă România în perioada 2007-2013. Pentru fiecare dintre programele de cooperare teritorială europeană există un buget unic (vezi Tabel 2).

Rata de co-finanțare:

- pentru programele finanțate din FEDR și IPA:
 - 85% din fonduri comunitare
 - 15% din fonduri naționale
- pentru programele finanțate din ENPI:
 - 90% din fonduri comunitare

- 10% din fonduri naționale.

4.1 Specificul Programelor de Cooperare Teritorială

Principiile de implementare ale acestor programe sunt cooperarea între statele participante în programe (toate proiectele trebuie să fie dezvoltate și implementate în comun), competitivitatea deschisă (în cadrul unor apeluri de propuneri de proiecte comune) și selecția proiectelor în cadrul comitetelor de monitorizare/ selecție (din care fac parte reprezentanți din toate statele participante la program).

Ca regulă generală, co-finanțarea pentru programele finanțate din **F.E.D.R. și I.P.A** este **85%** din fonduri comunitare și **15%** din fonduri naționale, iar pentru programele finanțate din **E.N.P.I.** este **90%** din fonduri comunitare și **10%** din fonduri naționale (*MDRT, Finanțarea europeană pentru proiecte de Cooperare Teritorială – Prezentare generală, <http://www.mdrt.ro/pachet-informativ-cte.pdf>*). **Proiectele sunt comune**, fiind necesar un număr minim de parteneri care provin din statele participante la program. Fiecare dintre programele de cooperare teritorială are reguli specifice în ceea ce privește numărul minim și maxim de parteneri.

Partenerii trebuie să desemneze un lider de proiect, care este responsabil pentru: reprezentarea partenerilor în relația cu structurile de gestionare a programului, transferul contribuției F.E.D.R. către beneficiarii participanți la operațiune și coordonarea dezvoltării și implementării proiectului.

Domeniile care pot primi finanțare în cadrul programelor C.T.E. vizează: dezvoltarea urbană (integrată), transportul, infrastructura de frontieră, I.T., mediu, energie, educație, antreprenoriat, cultură, social, sănătate, cercetare-dezvoltare, resurse umane.

Beneficiarii eligibili sunt, în general, autorități publice centrale (ex: Ministerul Mediului și Pădurilor), autorități publice locale (ex: Consiliul Județean Bihor), organisme de drept public (conform definiției autorității contractante din O.U.G. 34/2006: *organism de drept public = organism cu personalitate juridică, care a fost înființat pentru a satisface nevoi de interes general fără caracter comercial sau industrial și care se află cel puțin în una dintre următoarele situații:- este finanțat, în majoritate, de către o autoritate contractantă, astfel cum este definită la lit. a), sau de către un alt organism de drept public; - se află în subordinea sau este supusă controlului unei autorități contractante, astfel cum este definită la lit. a), sau unui alt organism de drept public; - mai mult de jumătate din numărul membrilor consiliului de administrație/ organului de conducere sau de supervizare al acestuia sunt numiți de către o autoritate contractantă, așa cum este definită la lit. a), sau de către un alt organism de drept public*), ex: A.D.R., B.R.C.T., structuri asociative ale autorităților locale, C.N.A.N.D.R., universități de stat, institute naționale de cercetare etc.), organisme de drept privat (O.N.G.-uri: camere de comerț, universități și institute de cercetare), organizații internaționale, organisme de management al euroregiunilor, grupări europene de cooperare teritorială din zona de graniță (pentru programele de

cooperare transfrontalieră) și de la nivelul întregului teritoriu (pentru programele de cooperare transnațională și interregională).

Beneficiarii privați (SC) pot participa ca parteneri în proiecte (MDRT, Finanțarea europeană pentru proiecte de Cooperare Teritorială – Prezentare generală, <http://www.mdrt.ro/pachet-informativ-cte.pdf>), având acces la fondurile nerambursabile sau în calitate de subcontractori ai partenerilor (în managementul și implementarea proiectului).

4.2 Sprijinul financiar

Pentru sprijinirea beneficiarilor români în participarea la proiectele de cooperare teritorială europeană, M.D.R.T. acordă atât *sprijin financiar*, suportând, de la bugetul de stat, o parte din co-finanțarea națională și acordând avansuri pentru anumite programe, cât și *sprijin tehnic* pentru *dezvoltarea de proiecte și identificarea de parteneri din statele participante* în diferitele programe. Sprijinul este acordat atât de A.M. și Secretariatul Tehnic Comun (pentru programele în care România este Autoritate de Management), cât și de Autoritatea Națională și Punctul National de Contact/ Infopoint (pentru programele în care România este A.N.).

- De la bugetul de stat

Pentru programele finanțate din F.E.D.R. (PO România-Bulgaria 2007-2013, PO INTERREG IVC, PO URBACT II se acordă maxim 13% din totalul de cheltuieli declarate eligibile în cadrul proiectului, aferente beneficiarului din România. Pentru PO Sud- Estul Europei și PO Ungaria-România 2007-2013 se acordă 13% din totalul de cheltuieli declarate eligibile în cadrul proiectului pentru liderii de proiect/partenerii care sunt instituții publice/organizații neguvernamentale - organisme de drept public din România - și 15% din totalul cheltuielilor declarate eligibile în cadrul proiectului pentru liderii de proiect/ partenerii care sunt organizații neguvernamentale – persoane juridice de drept privat din România. În cazul Programului ESPON 2013 participanții la proiecte nu contribuie cu finanțare proprie (cheltuielile eligibile sunt rambursate integral din bugetul Programului ESPON 2013).

Pentru programele finanțate din E.N.P.I. (PO „România-Ucraina-Republica Moldova 2007- 2013”, PO „Marea Neagră 2007-2013”) se acordă maxim 8% din totalul de cheltuieli declarate eligibile în cadrul proiectului pentru liderii de proiect/partenerii care sunt instituții publice/ organizații neguvernamentale - organisme de drept public din România.

Pentru programele finanțate din I.P.A. (PO România-Serbia) se asigură 15% co-finanțare din cheltuielile eligibile ale acestora, stabilite în contractul de finanțare încheiat cu Autoritatea de Management (pentru beneficiarii din România, 13% de la bugetul de stat și 2% contribuția proprie a beneficiarului, pentru beneficiarii din Serbia, 15% contribuția proprie a beneficiarului).

- Plăți în avans

Pentru PO România-Bulgaria 2007-2013 și PO Ungaria-România 2007-2013 se acordă avans pentru demararea proiectelor, din co-finanțarea de la bugetul de stat pentru fiecare partener român.

Pentru PO „România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013”, PO România-Serbia, „Marea Neagră 2007-2013” și POC Ungaria-Slovacia-Romania-Ucraina 2007-2013 se acordă avans pentru demararea proiectelor, din fonduri nerambursabile.

Pentru PO Sud Estul Europei, INTERREG IVC, PO URBACT II și Programul ESPON 2013 nu se acordă avans, având în vedere valoarea redusă a acestor proiecte.

Pentru perioada de programare 2007-2013, României i-au fost alocate aproape 20 miliarde de euro, (*Guvernul României, Raportul Strategic Național 2009, privind implementarea Fondurilor Structurale și de Coeziune*, ianuarie 2010), în cadrul obiectivului „convergență” (Obiectivul „convergență” privește regiunile caracterizate de niveluri scăzute ale PIB-ului și ale ocupării forței de muncă, și ale caror PIB per capita este mai mic cu 75% din media UE, așa cum o arată versiunea 2000-2002. Acesta se aplică la 99 de regiuni reprezentând 35% din populația UE-27 și vizează promovarea condițiilor propice creșterii economice și ale acelor care conduc la o convergență în timp real în statele membre și regiunile cel mai puțin dezvoltate. Ar trebui menționat faptul că dezvoltarea rurală și politica din domeniul pescuitului sunt politici separate) și 455 de miliarde de euro în cadrul obiectivului „cooperare teritorială europeană”. România are 7 programe. Trei programe sunt cofinanțate de Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR): programul „regional”, programul „creșterea competitivității economice” și programul pentru „asistență tehnică”, pe când două programe vor obține finanțare prin Fondul Social European (FSE), axându-se pe dezvoltarea resurselor umane și ameliorarea capacității administrative. Două programe de infrastructură, programul „mediu” și „transport”, sunt finanțate atât de FEDR, cât și de Fondul de Coeziune. Toate regiunile din România pot beneficia de obiectivul „convergență”.

Distributia fondurilor se realizează pe axele prioritare ale Programului Operational Regional. Fiecare axă prioritară are alocat un anumit buget și cuprinde un număr de domenii cheie de intervenție care urmăresc realizarea unor obiective de dezvoltare. Deși s-a situat în primele 15 țări în aprobarea cadrului național strategic de referință în iunie 2007, finalizarea negocierilor pentru aprobarea programelor operaționale pentru obiectivul Convergență a fost realizată în luna noiembrie a aceluiași an, iar cele pentru aprobarea programelor de cooperare teritorială la au fost finalizate în anul 2010 (<http://www.fonduri-ue.ro/stiri-149-p260>). Primele contracte au fost semnate în luna aprilie 2010 în cadrul PO de Mediu, și respectiv în luna mai în cadrul POR (<http://www.fonduri-ue.ro/stiri-149-p250>). Astfel, a existat un decalaj de un an în utilizarea fondurilor alocate pentru anul 2007. Evoluția ulterioară în atragerea fondurilor structurale a clasat România pe ultimul loc între țările mai sus menționate, înregistrând la finalul lunii decembrie 2010 un grad de

absorbție de 8,62% (prefinanțări și rambursări) în raport cu alocarea pentru perioada 2007-2013, în timp ce Bulgaria înregistra un procent de 10,2%.

(http://www.fonduristructurale.ro/Document_Files//Stiri/00008617/txc3u_Stadiu%20absorbție%20Romania%2031.12.2010.pdf și

http://www.fonduristructurale.ro/Document_Files//Stiri/00008617/3kp7w_Stadiu%20absorbție%20Bulgaria%2031.12.2010%20%28en%29.pdf)

5. Concluzii: tendințe și provocări ale politicii de dezvoltare regională.

Referirea la aspectele problematice ale politicii de dezvoltare regională trebuie să se facă ținând cont de dinamismul accentuat al politicilor comunitare în ultimii ani și de provocarea fără precedent a aderării unui grup larg de țări candidate ce dau naștere celei mai mari extinderi din istoria Uniunii. La acestea se adaugă aspecte ce țin de evoluția Pieței Interne și de noile tendințe în domeniile revoluției tehnologice și societății informaționale și care reprezintă, deocamdată, *provocări* cu care se confruntă politica regională la începutul anilor 2000 – și acesta pare a fi termenul cel mai adecvat pentru identificarea lor, dat fiind caracterul nou și nerepetitiv.

Referitor la procesul de extindere a Uniunii ce are loc la acest moment, se poate spune că aceasta reprezintă provocarea cea mai dificilă din punct de vedere a menținerii idealului coeziunii economice și sociale la nivel comunitar, datorită în principal a trei factori:

1. *creșterea fără precedent a disparităților economice* existente între regiunile UE, prin aderarea țărilor Europei Centrale și de Est;
2. *modificarea modelului de distribuție a disparităților geografice*, dat fiind că 25% din populația UE va trăi în regiuni cu PIB mai mic de 75% decât media comunitară, din care 60% va fi reprezentată de populația noilor state membre;
3. *scăderea gradului de ocupare a forței de muncă* în cadrul Uniunii extinse.

Aceste trei aspecte reprezintă provocări serioase la adresa menținerii gradului de coeziune economică și socială la nivel comunitar, însă acestea au șansa de a fi contracarate de constantul progres economic înregistrat de aceste țări la ora actuală și de existența, în cadrul acestora, a unei forțe de muncă tinere și bine educate.

În mod particular, se evidențiază nevoia schimbării adresabilității Fondului de Coeziune – creat pentru a sprijini Grecia, Portugalia, Spania și Irlanda în procesul lor de integrare în cadrul UE, și prefigurată a sprijini integrarea noilor state membre.

O altă provocare a politicii regionale în acest moment este reprezentată de creșterea accentuată a competiției dintre firme, ceea ce face ca din ce în ce mai multe companii să caute să își desfășoare activitatea în regiuni cu infrastructură eficientă, calitate ridicată a serviciilor și lucrători bine pregătiți (ceea ce trimite la avantajele comparative ce pot decurge din prezența unor noi State Membre). Astfel, fondurile de dezvoltare regională trebuie să fie eficient direcționate către regiunile cele mai puțin favorizate ale Uniunii, iar noile State Membre trebuie sprijinite în

dezvoltarea infrastructurii și serviciilor, în scopul atragerii unor astfel de companii și creșterii potențialului lor economic.

Nu în ultimul rând, revoluția tehnologică și dezvoltarea societății informaționale provoacă, la rândul lor, obiectivul politicii regionale (de a reduce disparitățile economice și sociale între regiunile UE) prin necesitatea adaptării cetățenilor, sectoarelor public și privat la utilizarea rețelelor de informații și telecomunicații. Regiunile și organizațiile bine conectate la aceste rețele și familiare cu utilizarea tehnologiilor informaționale beneficiază astfel de un avantaj consistent în eficientizarea economiilor lor datorită economiei de timp și costurilor de comunicare, reduse astfel prin accesul crescut la rețele informaționale.

În prezent, importanța politicii regionale și de coeziune a Uniunii Europene, este amplificată de fenomenul globalizării și, ca o consecință directă – creșterea permanentă a presiunilor concurențiale, de criza economică internațională și de întregul proces de restructurare economică adus de aceasta, de provocările globale, cum ar fi cele legate de demografie (schimbările produse în structura și numărul populației și impactul fluxurilor de migrare) și energie (schimbări climatice, costuri tot mai ridicate ale energiei, creșterea nevoii de securitate energetică), precum și de faptul că Uniunea ca un întreg, trebuie să se preocupe nu numai de presiunile concurențiale exercitate de concurenți mari, cum ar fi SUA sau Japonia, dar, de asemenea, de creșterea de noi coloși economici (Brazilia, Rusia, India, China). Toate acestea sunt “provocări care depășesc granițele naționale, instituționale și sectoriale” (*Fourth Report on Economic and Social Cohesion. Growing Regions, Growing Europe, Communication from the Commission, 2007*). Problemele globale însă, pot da un nou impuls pentru politica regională și de coeziune, creând o serie de noi provocări, cărora trebuie să le facă față.

Cauzele problemelor și modificările aduse de acestea sunt globale, dar efectele se resimt la nivel regional și local, lucru care favorizează dezvoltarea și consolidarea unei politici europene regionale, de tip structural (*Dascălu, Bârgăoanu, 2011*). Abordarea acestor noi provocări implică o politică care vizează factorii structurali ai competitivității, precum și durabilitatea socială și ecologică, și care promovează restructurarea economiilor regionale prin construirea propriilor dotări specifice fizice, instituționale și de resurse umane. Pentru toate aceste provocări cu impact semnificativ asupra vieții tuturor cetățenilor europeni, instituțiile europene trebuie să găsească soluții politice și financiare care să asigure un răspuns pe măsura provocărilor.

Dezvoltarea regională și locală – îmbinarea creșterii economice și reducerea disparităților geografice – vor fi din ce în ce mai importante în abordarea acestor provocări (*Politica de Coeziune, provocări și aspecte, Parlamentul European, Departamentul Tematic B, Politici Structurale și de Coeziune, 2009, disponibil la <http://www.europarl.europa.eu/studies>*).

Deși impactul crizei va fi diferențiat în statele membre, este clar că rezultatul politicii de coeziune ar trebui să se axeze pe accelerarea și facilitarea punerii în aplicare a programelor de coeziune. Ca urmare, intervențiile menite să prevină/să

diminueze impactul nedorit al provocărilor enumerate mai sus ar trebui proiectate ținând cont tocmai de specificul acțiunii lor în plan regional și chiar local.

Opiniile și propunerile avansate în cadrul dezbaterilor europene, (*Forumul European de Coeziune, Bruxelles, 27-28 septembrie 2007*), conturează, drept cea mai probabilă, orientarea simultană a politicii de coeziune în viitor către 2 obiective majore și anume, *creșterea competitivității și reducerea decalajelor de dezvoltare la nivel regional*, (Bal, Luțaș, Jora, Topan, 2007), deci păstrarea ideii repartizării unor sume consistente de la bugetul comunitar către acest scop, dar simultan, modificarea substanțială a orientării folosirii lor.

Această lucrare a fost posibilă prin sprijinul financiar oferit prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, cofinanțat prin Fondul Social European, în cadrul proiectului POSDRU/107/1.5/S/76841, cu titlul „Studii doctorale moderne: internaționalizare și interdisciplinaritate”.

BIBLIOGRAFIE

Academic papers and books/

Normative/legislation/communications/studies

- 1 Bal, Ana; Luțaș, Mihaela; Jora, Octavian; Topan, Vladimir; (2007). Scenarii privind evoluțiile comunitare în domeniul competitivității, politicii de coeziune și politicii de dezvoltare regională, *Institutul European din România – Studii de strategie și politici (SPOS 2007), Studiul Nr.1*, București.
- 2 Bărbulescu, Iordan Gheorghe (2005). Uniunea Europeană: de la național la federal. București: Tritonic.
- 3 Bărbulescu, Iordan Gheorghe (2006). Uniunea Europeană: politicile extinderii. București: Tritonic.
- 4 Carta Națiunilor Unite, semnată la San Francisco la 26 iunie 1945
- 5 Constantin D.L., Constantin, L.,(2007). Coeziunea economică și socială și politica regională, Ed. ASE, București,
- 6 Dascălu, Roxana Maria; Bârgăoanu, Alina (2011). Regional and Cohesion Policy – Insights into the role of the partnership principle in the New Policy Design, în *Ioan Horga, Iordan Gheorghe Bărbulescu, Adrian Ivan, Mykolia Palinchak și Istvan Suli-Zakar, Regional and Cohesion Policy - Insights into the role of the partnership principle in the New Policy Design*, Editura Universității din Oradea, Oradea.
- 7 Diaconu, Ion (1995). Drept internațional public, Casa de Editură și Presă “Șansa” SRL, București.
- 8 Drăgan, Gabriela; Atanasiu, Isabela (2002). Compatibilitati între cadrul românesc al politicii regionale și reglementările UE privind ajutorul de stat = Romanian special development zones and UE state. Iași: Institutul European.

- 9 Efremov, Valeriu (2011). Construcția Europeană. Îndrumar metodicodidactic, Chișinău.
- 10 Fourth Report on Economic and Social Cohesion. Growing Regions, Growing Europe, Communication from the Commission, (2007).
- 11 Ghid “Politica de Coeziune 2007-2013, Comentarii și texte oficiale” (2007).
- 12 Guvernul României (2010). Raportul Strategic Național 2009 privind implementarea Fondurilor Structurale și de Coeziune”.
- 13 I.Pascal (2004). Politica regională și coordonarea elementelor structurale, București.
- 14 Molle Wiliam (1990). The Economics of European Integration, Darmouth.
- 15 Nomenclatura Unităților Teritoriale pentru Statistică.
- 16 O.G. nr. 34/2006
- 17 Politica de Dezvoltare Regională, Seria Monografii-Politici Europene, versiune actualizată, (2003).
- 18 Regulamentul general: articolele 3 – 7 (*) Decizia 2006/769/CE a Comisiei Europene.
- 19 Robson P. (1987). The Economics of International Integation, *Allan and Unwin*, Londra.
- 20 Pușcaș, V.; A.L., Ivan (coord) (2004), Regiune și regionalizare în Uniunea Europeană, Institutul Cultural Român, Institutul de Studii Internaționale, Cluj-Napoca.
- 21 Stoicescu, Ioana-Laura, (2007), Fondurile structurale - temei al politicii regionale, în *Revista de Comert, v. 8, nr. 11-12*.
- 22 Tsoukalis, Loukas (1993). The New European Economy. The Politics and Economics of Integration, Oxford University Press.

Alte surse internet:

13. http://ec.europa.eu/regional_policy/policy/why/index_ro.html
14. www.crj.ro/files/21.%20Pol.reg.si%20coord.pdf
15. <http://ec.europa.eu/geninfo/query/resultaction.jsp?page=1>
16. <http://www.fonduri-finantari.eu/articol/romania;>
17. http://www.ngo.ro/site_item_full.shtml?x=681;
18. <http://portalmfp.mfinante.ro;>
[http://www.seerecon.org/romania/ec/phare.htm;](http://www.seerecon.org/romania/ec/phare.htm)
19. <http://ec.europa.eu/enlargement/ROMANIA>
20. http://ec.europa.eu/regional_policy/policy/history/index_ro.htm
21. <http://www.euractiv.ro/uniunea-europeana/search/euractiv.html?searchTxt=sapard;>
22. <http://www.gov.ro/programele-operationale>
23. <http://www.mdrt.ro/pachet-informativ-cte.pdf>
24. http://www.fonduristructurale.ro/Document_Files//Stiri/00008617/3kp7w_Stadiu%20absorbție%20Bulgaria%2031.12.2010%20%28en%29.pdf

25. http://www.fonduristructurale.ro/Document_Files//Stiri/00008617/txc3u_Stadiu%20absorbție%20Romania%2031.12.2010.pdf și
26. <http://www.fonduri-ue.ro/stiri-149-p250,p.260>
27. Politica de Coeziune, provocări și aspecte, Parlamentul European, Departamentul Tematic B, Politici Structurale și de Coeziune, (2009), disponibil la <http://www.europarl.europa.eu/studies>